

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 11Co/14/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1313203353
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 01. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Bianka Gelačíková
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2015:1313203353.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Bianky Gelačíkovej a členov senátu JUDr. Kataríny Štrignerovej a JUDr. Blanky Podmajerskej, v právnej veci navrhovateľa: D. R. U., G.Y., K. I. Č. X, U., IČO: XX XXX XXX, zastúpeného advokátom JUDr. Vladimírom Kánom, AK, Bratislava, Námestie Martina Benku č. 9-C1, proti odporcovi: R. R., Q. XX.XX.XXXX, bytom Dopravná 51, U., W.Č. na Q.J. J., štátny občan SR, zastúpený opatrovníkom H. Č., zamestnankyňou Okresného súdu Bratislava III, o zaplatenie 50,50 euro, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III zo dňa 16.09.2013, č.k. 10C/80/2013-47, jednohlasne (pomerom hlasov 3:0) takto

r o z h o d o l :

Rozsudok súdu prvého stupňa sa p o t v r d z u j e.

Odporcovi sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

V napadnutom rozhodnutí súd prvého stupňa zamietol návrh navrhovateľa, v ktorom sa domáhal uložiť odporcovi povinnosť zaplatiť mu sumu XX,XX euro, ako i náhradu trov súdneho konania pozostávajúcu zo zaplateného súdneho poplatku za návrh a z náhrady trov právneho zastúpenia. O trovách konania rozhodol s použitím § 142 ods.1 O.s.p. tak, že v konaní plne úspešnému odporcovi náhradu trov konania nepriznal.

Zamietajúci výrok vo veci samej právne odôvodnil § 100 ods.1, § 108 Občianskeho zákonníka, § 9 písm. b/, § 14 ods.3 zák.č. 168/1996 Z.z. po úvahe, že v zmysle § 108 Občianskeho zákonníka sa premlčuje nielen nárok dopravcu na cestovné vyplývajúci z § 760 citovaného predpisu, ale i jeho nárok na úhradu za nepreukázanie sa platným cestovným lístkom v zmysle zákona č. 168/1996 Z.z.. Podľa názoru súdu prvého stupňa nárok na úhradu za nepreukázanie sa platným cestovným lístkom patrí medzi práva z prepravy v zmysle § 760 OZ, i keď v tomto ustanovení nie je výslovne uvedený. V odôvodnení ďalej uviedol, že žalobný nárok navrhovateľa vznikol podľa čl.1 bod 2 písm. d/, čl.2, bod 1, čl.5 Tarify mestskej hromadnej dopravy v Bratislave v spojitosti s cenovým výmerom 1/2009 vydaným Hlavným mestom Bratislava podľa § 20 zák.č. 18/1996 Z.z. o cenách v znení neskorších predpisov.

V danom prípade odporca cestoval v dopravnom prostriedku navrhovateľa bez platného cestovného lístka dňa 1.3.2011. Pri prihladnutí na v konaní vznesenú námietku premlčania zo strany odporcu konštatoval, že plynutie jednoročnej premlčacej doby v prejednávacom prípade začalo dňom 2.3.2011 a uplynulo dňom 2.3.2012. Keďže návrh bol podaný na súd až dňa 4.3.2013, súd prvého stupňa posúdil námietku premlčania vznesenú odporcom ako dôvodnú a návrh navrhovateľa bez ďalšieho ako nedôvodný zamietol.

Proti rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ žiadajúc, aby odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v celom rozsahu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Podľa názoru odvolateľa súd prvého stupňa v zmysle § 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p. nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav. V zmysle ustanovenia § 760 Občianskeho zákonníka vzniká zmluvou o preprave právny vzťah medzi dopravcom (fyzickou alebo právnickou osobou prevádzajúcou dopravu na základe príslušného povolenia) a cestujúcim. Preprava osôb je služba poskytovaná cestujúcim, ktorá spočíva v preprave predmetu (veci) a osoby dopravným prostriedkom do miesta určenia , a to riadne a včas, za určené cestovné. Občiansky zákonník obsahuje iba základnú úpravu vzťahov vznikajúcich pri rôznych druhoch a spôsoboch a prepravy a podrobnejšia úprava je ponechaná osobitným zákonom a na ich základe vydaným vykonávacím právnym normám, v tomto prípade zák. č. 168/1996 Z.z. o cestnej doprave v znení neskorších predpisov. Nakoľko sa odporca na výzvu revízora dňa 26. 9. 2011 na linke MHD č. 99 v Bratislave nepreukázal platným cestovným lístkom alebo iným platným cestovným dokladom, je povinný navrhovateľovi v zmysle čl. 6 Prepravného poriadku mestskej hromadnej dopravy v Bratislave a čl.5 Tarify mestskej hromadnej dopravy v Bratislave zaplatiť cestovné 0,70 euro a úhradu XX euro, čo preukazuje hlásenie o porušení tarifných a prepravných podmienok zo dňa 26. 9. 2011 doložené v spise. Táto povinnosť odporcu zaplatiť úhradu navrhovateľovi vznikla v zmysle § 9 písm. b/ v spojení s § 11 ods. 1 písm. d/ v spojení s § 14 ods. 2 zákona o cestnej doprave a nepatrí medzi práva prepravy v zmysle § 760 Občianskeho zákonníka. Zákon o cestnej doprave neustanovuje premlčaciu dobu za nezaplatenie úhrady pri cestovaní bez cestovného lístka, a preto je namieste použiť § 101 Občianskeho zákonníka čo znamená, že pohľadávka vo výške XX euro nebola v čase podania návrhu na vydanie platobného rozkazu premlčaná. Odvolateľ dal v súvislosti s prezentovanými odvolacími námietkami do pozornosti rozhodnutia Krajského sudu v Bratislave - rozsudok sp.zn.15Co 67/2011 a sp.zn. 14 Co 216/2011, v ktorých odvolací súd rozhodoval v skutkovo totožných veciach, pričom v oboch prípadoch vyhovel odvolaniu navrhovateľa.

Odporca sa k riadne doručenému odvolaniu písomne nevyjadril.

Odvolací súd preskúmal vec v rozsahu a medziach dôvodov odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2) keďže sa nejednalo o prípad, v ktorom by bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, nejednalo sa o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, nariadenie pojednávania si nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem, vo veci súd prvého stupňa nerozhodol bez nariadenia pojednávania podľa § 115a O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je podané dôvodne. Súd prvého stupňa riadne zistil skutkový stav veci, keď vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností (§ 120 ods. 1 O.s.p.) z hľadiska posúdenia opodstatnenosti uplatneného návrhu, vec v súlade s § 101 ods.2 O.s.p. prejednal v neprítomnosti účastníkov, výsledky vykonaného dokazovania správne zhodnotil (§ 132 O.s.p.) a na ich základe dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, ktoré v napadnutom rozhodnutí aj náležite odôvodnil (§ 157 ods. 2 O.s.p.).

Podľa § 9 písm. b), § 14 ods. 3 zákona č. 168/1996 Z.z. revízor môže uložiť cestujúcemu, ktorý sa nepreukáže platným cestovným lístkom, zaplatiť cestovné a úhradu. Úhrada je v mestskej autobusovej doprave stonásobok cestovného.

Podľa Prepravného poriadku mestskej hromadnej dopravy v Bratislave, vydaného na základe vyhlášky MDPaT č. 363/1996 Zb. o vzore na vyhotovenie prepravného poriadku v cestnej doprave, z cestovného lístka musia byť zrejme údaje umožňujúce kontrolu jeho platnosti a správnosti jeho použitia; cestujúci je povinný zaobstarať si cestovný lístok v príslušnej hodnote podľa tarify pred nastúpením do vozidla, cestujúci je povinný ihneď pri nástupe do vozidla označiť cestovný lístok v najbližšom označovači cestovných lístkov; cestujúci musí mať pri sebe platný cestovný lístok po celý čas prepravy, ako aj v okamihu výstupu z vozidla a na vyzvanie sa ním preukázať revízorovi.

Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ) sa právo premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

Podľa § 108 Občianskeho zákonníka sa práva z prepravy premlčujú za jeden rok s výnimkou práv na náhradu škody pri preprave osôb.

Podľa § 760 Občianskeho zákonníka zmluvou o preprave osôb vzniká cestujúcemu, ktorý za určené cestovné použije dopravný prostriedok právo, aby ho dopravca prepravil do miesta určenia riadne a včas .

Občiansky zákonník upravuje prepravné zmluvy (zmluvy o preprave osôb a zmluvy o preprave nákladu) v § 760 až 773. Úprava prepravných zmlúv v Občianskom zákonníku je veľmi stručná a obsahuje iba základné pravidlá, ktoré platia pri prepravných zmluvách. Vzhľadom na väčšie množstvo rôznorodých spôsobov dopravy (železničná, cestná, vodná, mestská atď.), ktoré si vyžadujú svoje špecifické úpravy, nebolo ani možné všetky otázky týkajúce sa právnej úpravy upraviť v Občianskom zákonníku podrobnejšie. Preto § 772 ustanovuje, že podrobnejšiu úpravu osobnej a nákladnej prepravy ustanovujú osobitné predpisy, najmä prepravné poriadky a tarify. Prepravné poriadky vydávajú prevádzkovatelia dopravy (dopravcovia) podľa vzorov na vyhotovenie prepravných poriadkov, ktoré vydalo Ministerstvo dopravy pôšt a telekomunikácií.

Ustanovenie § 760 Občianskeho zákonníka nepriamo vymedzuje pojem zmluva o preprave osôb tým, že ustanovuje základné práva a povinnosti účastníkov tejto zmluvy. Podľa tohto ustanovenia zmluvou o preprave osôb vzniká cestujúcemu, ktorý za určené cestovné použije dopravný prostriedok, právo, aby ho dopravca prepravil na miesto určenia riadne a včas. Z citovaného ustanovenia vyplývajú pojmové znaky zmluvy o preprave osôb - jedná sa o zmluvu uzavretú medzi dvoma účastníkmi, t.j. medzi cestujúcim, ktorého treba dopraviť na miesto určenia a dopravcom, ktorý má povinnosť cestujúceho dopraviť na miesto určenia včas a riadne. Doprava osoby na miesto určenia sa uskutočňuje určeným dopravným prostriedkom, ktorý si cestujúci zvolil. Doprava sa uskutočňuje za odplatu (cestovné). Zmluva o preprave osôb je neformálnou zmluvou, ktorá sa môže uzavrieť rôznym spôsobom určeným v prepravných poriadkoch podľa druhu a spôsobu dopravy (napr. zakúpením cestovného lístka, letenky, vstupom do dopravného prostriedku, znehodnotením cestovného lístka pri vstupe do dopravného prostriedku, dohodou o určení miesta určenia dopravy a pod.). Podrobnosti o právach a povinnostiach účastníkov zmluvy o preprave osôb sú upravené v prepravných poriadkoch, ktoré vypracúvajú dopravcovia na základe všeobecne záväzných právnych predpisov.

Premlčanie je kvalifikované uplynutie času, v dôsledku ktorého právo nezaniká, ale sa len oslabuje tým, že v prípade vznesenia námietky premlčania, zaniká jeho súdna vymáhateľnosť, pretože súd musí prihliadnúť na dôvodne vznesenú námietku premlčania a nemôže už veriteľovi premlčané právo priznať. Jeho úprava vychádza z potreby zvýšenia právnej istoty v právnych vzťahoch. Základným účelom inštitútu premlčania je tak pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby včas pristupovali k uplatňovaniu si svojich subjektívnych práv a zároveň aj zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po neobmedzenú dobu nútené splniť si svoje povinnosti, a aby im bola zabezpečená ochrana v prípade oslabenia ich dôkaznej povinnosti v prípadnom súdnom konaní zo značným časovým odstupom. Inštitút premlčania takto, v súlade so zásadou právnej istoty a všeobecnou požiadavkou sledovať si potrebu ochrany svojich ohrozených a porušených práv, zabraňuje dlhodobému trvaniu práv a im zodpovedajúcim povinnostiam.

Navrhovateľ si v danom konaní uplatňoval cestovné vo výške X,XX euro a úhradu XX euro (prirážku za nepreukázanie sa platným cestovným lístkom dňa 1.3.2011 počas jazdy v prostriedku mestskej hromadnej dopravy v Bratislave č. 56).

Pri ustálení začiatku plynutia premlčacej doby súd prvého stupňa správne vychádzal z ust. § 101 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého navrhovateľovi začala plynúť jednoročná premlčacia doba podľa § 108 Občianskeho zákonníka na uplatnenie práv vyplývajúcich zo zmluvy o preprave vzniknutej medzi účastníkmi konania (§ 760 Obč. zákonníka) konkludentne tým, že odporca nastúpil do dopravného prostriedku mestskej hromadnej prepravy v Bratislave, čím pristúpil na podmienky, za

ktorých sa prepravná služba poskytuje, vrátane výšky a podmienok uloženia zmluvnej sankcie za nesplnenie povinnosti zaplatiť cestovné za poskytnutie prepravnej služby.

Súdna prax zaujala právny názor, že ak čas splnenia dlhu nebol účastníkmi dohodnutý, ani inak stanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník podľa ust. § 563 Obč. zák. povinný splniť dlh prvý deň po tom, čo ho na plnenie veriteľ požiadal. Veriteľ mohol svoje právo vykonať vtedy, keď mohol požiadať o plnenie, teda hneď ako dlh vznikol - začiatok plynutia premlčacej doby tu nastáva nasledujúci deň po vzniku právneho vzťahu zo zmluvy, pri ktorej nebola dohodnutá splatnosť.

S poukazom na vyššie uvedené splatnosť záväzku odporcu, ktorý cestoval v mestskom hromadnom prostriedku navrhovateľa bez cestovného lístka v dôsledku čoho mu vznikla povinnosť zaplatiť navrhovateľovi cestovné a prirážku k cestovnému, nastala dňom nasledujúcim po tom, kedy došlo k porušeniu jeho povinnosti mať zakúpený cestovný lístok a kedy bol vyzvaný navrhovateľom na plnenie, teda dňom 2.3.2011 a jednoročná premlčacia doba uplynula dňom 2.3.2012. Na základe uvedeného potom súd prvého stupňa postupoval správne, ak bez ďalšieho skúmania skutkových okolností prípadu návrh navrhovateľa ako premlčaný zamietol.

K ostatným odvolacím námietkám navrhovateľa je treba uviesť, že prirážka k cestovnému je sankčným nárokom vyplývajúcim priamo zo zmluvy o preprave, a preto ho nie je možné, ani z hľadiska premlčania, posudzovať oddelene od nároku na cestovné. Tento nárok na zaplatenie sankčnej úhrady za cestovanie bez cestovného lístka nemôže vzniknúť samostatne, ale len spolu s nárokom na zaplatenie cestovného. Nakoľko obidva nároky vznikajú súčasne zo zmluvy o preprave, resp. z jej porušenia, u oboch nárokov začína preto rovnako plynúť aj premlčacia doba ustanovená v § 108 Občianskeho zákonníka. Nároky na zaplatenie cestovného a na zaplatenie prirážky k cestovnému preto nemožno považovať za mimozmluvný nárok, a pre posúdenie včasnosti ich uplatnenia z hľadiska premlčania, sa nemôže aplikovať všeobecná trojročná premlčacia doba v zmysle § 101 Občianskeho zákonníka, ktorej použitia sa navrhovateľ v podanom odvolaní dovoľával.

Pokiaľ navrhovateľ poukazoval vo svojom odvolaní na odlišné rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave v skutkovo a právne totožných veciach, tieto nie sú pre rozhodovanie v danej veci pre konajúci odvolací senát právne záväzné.

Na základe uvedeného odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa (vrátane právne správneho výroku o trovách konania) podľa § 219 O.s.p. potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods.1 O.s.p. v spojení s § 142 ods.1 O.s.p. a úspešnému odporcovi nepriznal náhradu trov odvolacieho konania, nakoľko nepodal v odvolacom konaní návrh na rozhodnutie o povinnosti nahradiť mu trovy odvolacieho konania podľa § 151 ods. 1 vety prvej O.s.p..

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.